

Ab-1 Hayat

Halime TOROS

“Musa Hızır’la iki denizin birleştiği yerde buluşacaktı. Ki burada, rivayete göre bir kayanın dibinde kaynak vardı. O suyun temas edip de diriltmediği bir şey yoktu. İşte balığa o sudan sıçramıştı.”

Yatağımda ağlardım gizli gizli. Niye ağlardım? Anne ölmüş, baba ölmüş ona ağlardım. Olmadı kendimi öldürüp, ağıtçı kadınlar tutardım. Zılgıt çekeerek gelirdi ağıtçılar. Çok güzel ağlardı, dövünürdü kadınlar; bizi bırakıp da nereye gidiyorsun diye. Yaa, işte böyle dövünürsünüz derdim. Tamam, bırakmadım işte sizi, bir yere gitmedim.

Ömrümüzü uzattım böyle böyle. Ne mutlu, kaç nesil bir arada, hayattayız. Çok da kalabalığız. Hepimiz bir ağacın gövdesine vermişiz sırtımızı, bize de “hayat nedir?” diye sorulsun diye bekliyoruz. Öyle yaşlanalım ki; öyle kalalım ki hayatta, verecek kısacık bir yanıtımız olsun. Ne ki hayat; bir ağaca sırtını dayayıp kısacık bir soluklanma anından başka.

Ayıp şey sırtını dönmek. Öff bile demeyeceksin! Biz beşiklerimizde yarken bunu mu gördük? Tamam belki hatırlama yetimiz yoktu o zamanlar, annemiz bize döndü mü sırtını, “öff”ledi mi, bilemeyecek kadar küçüktük. Anne-baba olunca bildik, bilinmesi gerekenleri. Ne ayıp şey sırtını dönmek! Hiç olur mu! Bak akıp gidiyor hayat. Gücün kuvvetin, arzun isteğin, aklın, fikrin, iştahın, hevesin... hepsi yerli yerinde. Teyze, diyorlar ama.

— Teyze senin anandır, geri zekâlı!

Sen de anam yaşındasın zaten, diyor.

Ananın yaşını bilseydi hiç der miydi? Gelen gitmeyi bilmediği için böyle çocuk kalıyorsun işte. Ne zaman içine kaçacak bu çocuk, ne zaman “içimdeki çocuk” diyeceksin sen de? Böyle sıkışıp kalıyorsun nereye oturacağını bilmeden. Gelen bir türlü gitmeyi bilmiyor ki, rahat bir yere geçesin. Oturmuş kadınlara bakıyorsun; öyle durmuş oturmuşlar ki. Genç kızların hiç olmak istemediği bir kadın başı, sakil bir giysi, kötü bir saç kesimi... Kadın gibi olmak, oturaklı olmak... Var böyleleri. Sıkıysa söyle, gör bak neler oluyor. Sen?.. Yok

canım daha neler, değilsin tabii öyle kadın gibi. Tamam biraz gıdığın çıkmış, ama bu kadar gıdığ insanı kadın yapmaz! Zaten kim öyle ki?

Karacaoğlan, elinde sazı, “Bir kız bana emmi dedi neyleyim” diye sokak sokak dolanıyor. Hayır, sorma tabii, torununuz mu diye. Kızlar emmeleri koyunlarına almışlar. Kocamış kurtlar kuzuların maskarası olmaya gönül düşürür olmuşlar. Peki neydi Karacaoğlan’ın günahı? Dede babalar dolanıyor parklarda, dede denilmesinden ödleri koparak. Dede, bizim babalarımız tabii. Ömürlerinin baharındaymış gibi bitmeyen bir gençliği yaşıyorlar. Sıra mıra kalmadı; kimse bakmıyor sıraya artık. İtekleyen öne geçiyor.

Dünyanın vefası böyle oluyor demek. Adına ortalama ömür diyorlar. Çok yükselmiş. Oh ne güzel bir ömür, git git bitmiyor. Madem bu kadar çok istiyorsunuz, alın size uzun bir ömür! Öylesine uzun yaptım ki, ucunu bucağını göremeyeceksiniz. Veli olmanıza da yeter, deli olmanıza da. Her şeye gücü yeten, Azrail’e sabırlı olmayı da öğretir elbet. Dur gitme, der meleğine. Gör bak, neler olacak!

Allah günah yazmasın ama. Yazar mı böyle düşündüğüm için; sayılır mı büyük günahlardan? Sadece içimden geçirmiştim. Tamam ölmesin, ben öleyim onun yerine. Bunamış diyor doktor ama. Bin türlü çeşidi varmış. Sizinkisi ne çeşit? Bilsen söylerdim bizimkisi... Allah Allah, annem o benim! Ne çeşit bir soru böyle? Tabii bileceğim kıymetini ne çeşit olsa da! Sizinki hakkın rahmetine kavuşmuş belli, kıymetini çok bilmişsiniz. Benim annem? şükürler olsun tabi. Bugünlerimize de şükür. Beter günler uzaklarda daha.

Dünya başımıza yıkılmıştı ilk öğrendiğimizde. Başı karıncalanıyordu bir tek, ne dediğini unutupuyordu bazen. Hayatın tadı mı, epeydir almıyordu. Kırk yıllık kocası bir zebaniymiş, şeytanın önde gidene de... Gördüğünde hiç sevmemiş zaten. Dünyayı başka gözlerle görmeye ilk o zaman mı başlamıştı? Depresyon denildiğinde yani. Kronik miydi yoksa, bir türlü geçmek bilmiyordu. Neyin nesiydi bu tuhaf hâller? Biz görüyorduk, doktor görmüyordu. Oh normalmiş bu hâller, çok şükür diyorduk. Doktor söyledi ya, bunayacağı varsa da bunayamazdı. Zaten hayattan hiç hoşnut olmamıştı. Yaşlandıkça aslına dönüyor işte. Genç kızlığında da böyleymiş. Okumuş öğretilen olmuş; o gün bugündür bir o bilir, kimseler bilmezdi o öğretilmeden. O asmazsa çamaşırlar güzel durmazdı ipite, ucu ucuna gelerek... Çamaşır böyle mi toplanırđı; böyle mi katlanırđı! Bu soğan böyle mi dođranırđı. O pişirmemişse iyi pişmezdi yemekler. şu yaşa geldik, karışma artık derdik de, “Ne haliniz varsa görün” der, yine de kendi hâlimize bırakmazdı. Her şey yerli yerinde duracak! Kibrit bile kibritliğini bilecek, ortalıklarda dolanmayacak. Bulaşık sabaha bırakılmayacak. Çalışan kadının evi pırıl pırıl olacak. Onun okuttuğu sınıftan en büyük “adam”lar çıkacak, ama hiçbiri bizden büyük ol-

mayacak. Verdiği emeklerin elbet bir karşılığı olacak. Akşam oldu mu erkenden yatılacak, ışık boşu boşuna yanıp durmayacak. Erkenden de kalkılacak. Herkes bizi parmakla gösterecek. Tırnaklar dibinden kesilecek. Kalk artık sabah oldu, her taraf tozla doldu.

— Al eline bezi, bal döküp yalayacağım sonra.

Hay senin balına da, yağına da... Kaçsam kurtulacağımı zannederdim. Gıdıklarsam güleceğini. Ne yapsak güldüremediğimiz bu yüzün sirkesini alan aldı işte. Minik adımlarla yürüyen bir pamuk nine oldu. Bu nasıl oldu? Allah'ın bir hikmeti işte, sual edecek olursam...

Hep böyle bir anne dilemiştin benden, yatağında ağladığın günlerde. Her şeyi bu kadar bilmesin bu kadın Allahım, biraz da bana kalsın bilinecek şeyler. Allah katında bir çocuğun duaları kabul oldu. Her şey benim yüzümden oldu. Bir çocuk gibi kayboldu.

İpini koparan şehre gelirse böyle olur işte. İğne atsan yere düşmez bu şehirde kaybolmuş bir kadını kim tanıyacak?

Bu ihtiyarın elini kim bıraktı?

Hiç de belli olmuyor üstelik. Kaybolmuş gibi durmuyor.

Ağlamadıkları içindir belki. Ağlasalar, gelip geçenler mutlaka sorar “Senin kimin kimsen yok mu?” diye. Bir çocuk kadar bile akli kalmıyor insanın. Kaybolduklarını bilseler, ağlarlardı. Ah ne yazık, kayıp bir yaşlı, kim bilir nereye gidiyor? derdik. Uzaktaydım öğrendiğimde; annemizi kaybettik. Nasıl kaybettik? Öldü mü yani? Yok öyle değil; bakıcı kızla dışıdan çıkıp otobüse binmişler. Protezi kırılmıştı ya. Şoför bakıcıya bu bilet geçmez demiş, karşıdaki büfeyi göstermiş. Kız inmiş, bizimki kalmış tabii. Araba hareket etmiş.

Şoför sonradan demiş ki; ne günahım var benim; “Oğlum indir beni, arkadaşım kaldı!” dedi. Ne cebinde parası, ne bileğinde künyesi, ne hüviyeti... Birinin koluna girmezse sendeleyip düşüverir üstelik. Sakin olalım şimdi, durup düşünelim. Oturmuştur bekliyordur bir bankta belki. Kaybolduğunu anlamıştır. O kadarını bilecek akli var daha.

Kayıp yakını olmak ne yaman şeymiş! Her şeyi bilebilir insanlar, ama bu başa gelmeden anlaşılacak bir hâl değil! Kaybolan kaybolduğunu bilmez, kaybedenler bilir kaybetmiş olduklarını. Gurbet elde başlarına neler gelir? Zaman akar gider, seni bekleyişinle bir başına bırakıp. Akıp giderken kaybettiğin neyse, uzaklaştırır senden. Geçen her dakikada umutların azalır, senaryoların çoğalır. Hangi senaryoya ağlayıp dövünsem diye çarpınır durursun. Ardından koşasın gelir. Nereye gittiğini bir bilsen? Burnunu çekerek ağlayasın gelir. Yoldan geçen herkese anlatasın gelir.

“Annemi kaybettim!”

Başına bir kalabalık birikir. Kalabalıklar çok sever böyle hikâyeleri. Koca kadın annesini kaybetmiş, bak şu işe! Ayaklar baş, başlar ayak oldu. Eskiden kaybolmuş çocuklar ağlardı sokaklarda; şimdi kaybetmiş çocuklar ağlıyor. Ne günlere kaldık, Allahım sen başa verme. Usanıp da cami önlerine bırakıyorlarmış yaşlılarını. Adını bile unutmuş kocakarı, adresi mi bilecek? Aman aman, düşman başına!

Sen boşver onları, zaman geçmesin, gün bitmesin, hava kararmasın, diye dua et. Kaç yaşında olursa olsun bir kadın karanlık bir ormanda kaybolursa başına neler gelir? Her şey insanlar için tabii. Hayatta insanın başına neler gelir. Yok öyle değil, eğer annen olmasaydı o kadın, başına her şey gelebilirdi tabii.

Kaybolan benim annem! Kimsenin annesine benzemez üstelik. Oh, şükürler olsun; bulundu mu? Nerde bulunmuş? Eski evimizin orda? İlkokulun bahçesinde? Salak kız, beni öyle bıraktı beş parasız; kaybolmadım ki ben, demiş. Allaktan bakıcı salaklık etmiş de, yanlış otobüse binmişler. Yıllar yılı adımladığı yolları tabii bilirmiş, bu da sorulacak soru mu? Bakmış cebinde para da yok, yürüyeyim bari demiş şuradan okuluma. İyi de kimsenin koluna girmeden?.. Hem de o işlek caddelerden, sokaklardan! Al işte bir vicdan azabı daha, kim bilir kaç gece seni uykularından edecek. Yanlış bir otobüse binmeselerdi eğer, eğer öyle düşünmeseydi, eski mahalleden bir tanıdık görmeseydi... Polis çünkü, önce gece olsun, sokaklardan el ayak çekilsin diye beklermiş. Ancak ondan sonra bu şehirde kim kaybolmuş kim kaybolmamış diye bakacak; evli evine, köylü köyüne gitmiş; bu şaşkın kadın niye hiçbir yere gitmemiş? diyecekti.

Derdi veren Allah, tesellisini veriyor neyse ki. Kaybolduğunu cümle âlem biliyor, bir o bilmiyor. Bakalım biz ne olacağız? Doğru, bakan da olmayacak. Yine de kaybolacağız belki ararlar diye.

Oh soğuttum yüreğimi işte. Hayatta kimseye yük olmayacaksın. Kimseye yük yüklemeyeceksin taşıyınlar diye. Bize daha çocukluğumuzda yüklediler. Biz size bakıyoruz şimdi, siz de ileride bize bakacaksınız, dediler. Biz kimseye diyemedik.

Evlenirsen, belki kurtulursun. Kocam istemiyor, dersen akan sular durur. Peki el kızı bakar mı, bakmaz tabii. Hay yalanınız batsın. Kız evladın yeri başka, hiç olmaz mı? O zaman niye ille de erkek çocuk istiyorsunuz? Evlenirsen kurtulma şansın yüksek. Evlenmezsen hayatın büyük ikramiyesini tam on ikiden vurursun. Yok öyle olmaz, sırayla bakılacak. Bir ay sende, bir ay bende. Kışın şehirde, yazın köyde. Niye böyle? Evlerin küçüklüğünden olmasın? Günahları

boynuna evleri bu kadar küçük yapanların?

Tamam, biraz da ben bakayım. “Ne iyi bir kızsın” desin bana. Kimin kızsın?

— Senin kızınım ya annem.

— Aaa, koca kadın, ne ayıp şey, nerden annen oluyor muşum? Niye ağlıyorsun durup durduk yerde şimdi? Bak olmadı ama!

Senin yaptığın da olmamıştı ama. Doktor sana aklından geçen bir cümleyi yaz diyor. Koskoca öğretmen emeklisi, eh yani gele gele bu mu geldi aklına?

— Ali topu at.

Ali'nin topu atması sınırlarını boşaltıyor. Arkanı dönüp gözlerinden yaşlar gelerek gülmeye başlıyorsun. Görürse çok üzülür tabii. Ben de gördüklerime üzülüyorum zaten. Ağlama ama, ne güzel gülüyordun öyle.

Siz de hiç iyi görünmüyorsunuz, diyor asistan çocuk.

Hadi evimize gidelim; herkes telaşla yürürken, hızlı adımlarla ... Kıymetini bilmeden ama, böyle yürüyebilmenin ... Bir senin elinde kıymet bileceğin bir şey var, tamam bileyim de, ama hangisinin? Asıl siz bilin annelerinizin, babalarınızın kıymetini. Ben bilsem n'olacak? Merak ettikleriniz varsa sorun, sonraya bırakmayın. Onları mutlu ederek mutlu olacaktıysanız madem, madem böyle oturacaktıysa içinize evlat acısı gibi, zamanınızı vara yoğa harcamayın.

Biz bir taksiye binelim tabii. Eskiden ayaklarını duvara verir, gazete okurdun. Okurken de uyuyakalırdın. Bu kataraktlar da olgunlaşmıştır artık, aldıralım da kurtulalım. Buzlu bir camın ardından baktıkları için, öyle hemen seçemez yaşlılar bu kimin kıızıdır, kimin oğludur. Yok daha bizleri tanıyamayacağı günler, bugünler değil. Geçenlerde gezici bir sağlık ekibi bir köye gitmiş. Bütün yaşlıları ameliyat etmiş. Hepsi kör olmuş. Anadan doğma değil, sonradan olma! Anadan doğma, görmediği şeylerin özlemine, gören gözler gibi duymaz tabii. İlk başlarda hiç olmazsa rüyada görürsün. Sonra görsel imgeler birer birer silinir. Yerini kokulara, seslere bırakır. Böyle oluyormuş, bir körün yalancısıyım. Hamamda kısır yiyorduk seninle dediydi de, çekinerek sormuştum. Her yer ıslaktı, kısırın kokusu, bir de senin sesin vardı, böyleyken böyle dedi.

Sen de öyle işte, bizi kör edip, puslu bir anne imgesi bırakarak ardında, çıkıp gittin hayatımızdan. Hangi arada kılık değiştirdin de, ben geldim dedin. Yıllar yılı öğrettiğin alfabeyi unutmazsın sanmıştım. Aşk olsun sana! Kondu ramadığım ne varsa hepsini yapıyorsun. Bu nasıl bir geriye gidiştir böyle, önüne bakmadan?

Tamam biz de seni bir başına bıraktık. Biz de öyle birer birer terk edip, zamanda ve mekânda yalnız bıraktık seni. Hem yanındayız, hem de değiliz. Hani olur ya filmlerde, kahraman başka bir zamana düşer de... Bu artık senin zamanın değil, bu da benim hayatım değil. Bu gözler senin gözlerin değil, başka türlü bakıyorlar. Benimkiler de benim değil zaten.

Az buçuk gören gözlerinden etmiş, derler sonra. Hiç olmazsa gazete mi okusun? Benim gazete okumaya bile vaktim yok, bari onun olsun. Bak gözlerini açtırdım, ters tutma şu gazeteyi! Tamam olsun, ters tut öyle. Bak hayattan kopmuşum, işimi gücümü bırakmışım. Sormak istediğim şeyler vardı sana. Sonra sorarım dedim hep. Vaktimiz bol, anlat öyleyse. En eskileri... Seni dinleyecek zamanlara erdim ben de. Ah meğer ne kadar geç kalmışım! Annem bahar temizliğini çoktan yapmış. Anlatacak hiçbir şey bırakmamış, kırık dökük birkaç cümleden başka.

Sen ne zaman döküp saçtın bu çekmeceleri böyle? Ne zamandır böyle çırılçıplak oturmaktasın. Çamaşırını mı ıslattın annem, hadi hemen giyinelim de hastalanmayalım. Gıdıklarım ama, asma suratını. Kafamın içi bomboş, diyorsun. Akıllı annem benim, hiç olur mu? Babamız burada ne gezsün şimdi? Ölmüştü ya geçen yaz, unuttun mu? Ağlama ama, şu hayatta bir rahat vermişsin gibi adama? Babamız olmadan oturacağız sofraya, o sonra yiyecek yemeğini. Hadi kimse gelmeden yiyelim yemeğimizi. Kim geleceksen? Kim alacaksa başımdan seni? Allahım, bari bunu yazma.

Bak benim de aklım karıştı; ölenleri diriltip, dirileri öldürmekten. Ne Makbule Hanım kaldı, ne Fatma Hanım Teyze, ne de ilkokul öğretmenlerini ziyarete gelen öğrenciler... Hepsini gömdün be annem. Hangi birinin elinden tutup da getireyim sana, hangi birine götüreyim? Tamam bu ev bizim evimiz değil. Ama bak ne güzel sofra hazırlamış ev sahibi. Üstüne de mısır patlatacaktır. Çırparsın tabii öyle ellerini.

Unutmasa diye dua ettiğin günlerin üzerinden ne kadar zaman geçti ki? Unutsa da unuttuğunu, bomboş kafasını unutsa da, hiç olmazsa acı çekmesin! Allah iki iyilikten birini versin, demeye dilin varmıyor. Ödül filan da beklediğin yok kimseden!

Kapına bırakılmış sahipsiz bir çocuk gibi; öyle çaresiz, öyle kimliksiz. Vermesen yemeyecek, seslenmesen kafasını kaldırıp da bakmayacak, yat demesen yatmayacak, çişin var mı demesen, altına bırakacak. Dili olsa der miydi yine; "Yaa, işte ben de böyle bakmıştım size. Siz de bana bakacaksınız!"

Olsaydı da deseydi, diyeceğin hiç aklına gelir miydi?

Bir gün gelip ölecek tabii, kim kazık çakmış ki dünyaya. Öbürünü, o "öğretmen hanım"ı çoktan unuttun, ama bu kadını çok özleyeceksin. Ne zaman

sen yaşlarda bir kadın market alışverişini yapmış, ağır aksak adımlarla evine dönüyor... Ne yalan söyleyeyim, kiskanıyorum. Böyle bir annem olabilirdi benim de, böyle markete gidebilirdi. Gençken bilmediğimiz kıymetini artık bildiğimizi görebilirdi. Senden beterini görsem de teselli bulsam diye bakıyorum etrafa.

Yaşlı bir kadın pencereden başını sarkıtmış, kim bilir kime, kim bilir neye, avazı çıktığınca bağıyor. Hiç kimse başını çevirip de bakmıyor. Kime bağırmışsa o bakacak. Tabii ki sana bağıyor. İçinde katlarını açarak çoğalan acının bir ucuna ulansın o da. Değil mi ki sana anneni hatırlatmaktadır?

Söylemedi deme, bak yine ağlayacaksın. Taşıyamadığın artık, bir bebek gibi ufalıp küçülmüş bu kadın değil, bir parça kalmış... İçine bıraktığı acıdan yorulmuşsun. Saçma sapan da olsa konuştuğu günler ne güzel günlermiş meğerse. Döke saça yemek yediği... Ali topu atsa, ben yine gülseymişim. Sen alıp başını gittin bak; ben bir yere gidemiyorum. Başını bekliyorum. Ne güzel gülümsüyorsun! Günleri birbiri üzerine deviriyor, ömrümü tüketiyorsun. Ne çok insan çıkmış hayatımdan? Ne çok yarım kalmışım, ne çok yarım bırakmışım. Ne çok yaşlanmışım da "teyze" diyenlere kayıtsız kalmışım. Ne çok yaş almışım hayattan... Yaşlanmışım! Bir türlü ölmek bilmiyorsun. Beraber yaşlanacağım birini isterken, kastettiğimin sen olmadığını ayrıca mı söylemeliydim yoksa?

Sen de herhâlde ufaldıkça ağırlaşacağını bilseydin, yeryüzünün kaldıramayacağı kadar ağır... Kimseye yük olmadan çekip gitmek isterdin.

Ne tuhaf şey, dünyanın bütün nehirleri ab-1 hayat taşıyor insanlara. Gizlenmekten yorulup ortaya çıkmış, herkese bitimsiz ömürler bahşediyor. Sonu bir türlü gelmeyen günler saçıyor üstümüze. Birbirimizin üzerine basarak büyük yük bir hevesle topluyoruz günleri. Sonra nasıl harcayacağımız bu ömrü, nasıl tüketeceğimiz, o upuzun günleri nasıl bir iç sıkıntısıyla geçireceğimiz, uzattığımız yolda yanımızda yürüyecek birini bulup bulamayacağımız tamamen bizim sorunumuz.

Aradığımız şeyi bulmuşuz, daha ne isteriz Allah'tan! Bir de neyi aradığımızı hatırlasaydık.

